

جمهوری اسلامی ایران
اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران
اداره آموزش و پرورش منطقه هفت تهران

ساعت امتحان : صبح
وقت امتحان : ۶۰ دقیقه
تاریخ امتحان : ۱۳ / ۱۰ / ۱۳۹۶
تعداد برگ سؤال : ۲ برگ

ش سندلی(ش داوطلب) : نام واحد آموزشی: دبیرستان هاتف (دوره ی دوم) نوبت امتحانی : دی ماه
نام و نام خانوادگی: نام پدر: پایه: چهارم رشته های : ریاضی - تجربی
سؤال امتحان درس: ادبیات نام دبیر: جناب آقای گنج بخش زمانی سال تحصیلی: ۹۶-۹۷

الف) معنی ابیات و عبارات زیر را به نثر روان برگردانید. (۶نمره)
۱. تن ز جان و جان ز تن مستور نیست / لیک کس را دید جان دستور نیست

۲. شماریت با من بیاید گرفت / بدان تا جهان ماند اندر شگفت

۳. بگفتا گر به سر یابیش خشنود

۴. گویند روی سرخ توسعدی که زرد کرد / اکسیر عشق در مسم افتادوزر شدم

۵. دی در گذار بود و نظر سوی ما نکرد

۶. تو کی دانی که لیلی چون نکویی است / اکزو چشمت همین بر زلف و رویی است

۷. کشیدند در کوی دل دادگان / میان دل و کام، دیوارها

۸. ز حال قلب جفا دیده ام مبرس، مبرس / چو ابراز غم دلداراشک ریزان شد

۹. شیخ بو عبدالله بشکست و با خویش رسید

۱۰. هر عصب و فکر به منبع بی‌شائبه‌ی ایمان وصل بود که خوب و بد را به عنوان مشیت الهی می‌پذیرفت

(ب) خود آزمایی (۴ نمره)

۱۱. «لکه می‌دویدم» یعنی چه؟

۱۲. مفهوم جمله‌ی «این گمان در حق خویش برم، بهتر» چیست؟

۱۳. در رباعی زیر، میان «غم» در مصراع اول و چهارم چه تفاوت معنایی وجود دارد؟

اندر دل بی‌وفا غم و ماتم باد / آن را که وفا نیست ز عالم کم باد

دیدم که مرا هیچ کسی یاد نکرد / جز غم که هزار آفرین بر غم باد

۱۴. جمله مشهور «إن لم یکن لکم دین فکونوا احراراً فی دنیاکم» یعنی چی؟

۱۵. کلمه‌ی «بهار» را در بیت «ای خرم از فروغ رخت لاله‌زار عمر / باز آ که ریخت بی‌گل رویت بهار عمر» توضیح دهید.

۱۶. در بیت «بگفتا گر خرامی در سرایش / بگفت اندازم این سر زیر پایش» کدام بخش حذف شده است؟

۱۷. امروزه به جای افعال زیر، چه معادل‌هایی به کار می‌رود؟

(ب) آواز داد:

(الف) بیرون گرفت:

۱۸. مصراع دوم بیت «ببارید چون زاله ز ابر سیاه / کسی رانید بر زمین جایگاه» کدام بیت یا ضرب‌المثلی را به یاد می‌آورد؟

(ب) درک مطلب و مفهوم (۳ نمره)

۱۹. در مصراع «برده‌هایش، پرده‌های ما درید» تفاوت معنایی پرده را بیان کنید.

۲۰. چرا شاعر می‌گوید: «به جمشید بر، تیره‌گون گشت روز / همی کاست زو فرگیتی فروز»

۲۱. بیت «توسنی کردم ندانستم همی / کز کشیدن تنگ تر گردد کمند» کدام خصوصیت عشق را نشان می‌دهد.

۲۲. منظور شیخ از عبارت «من این همه نیستم» چیست؟

۲۳. مفهوم «سرگرم باش» در مصراع «بیایی بکش جام و سرگرم باش» چیست؟

۲۴. مفهوم «ببازند» در مصراع «ببازند هرگز به مردارها» چیست؟

(ت) با توجه به متن، معنی دقیق هر یک از واژگان مشخص شده را بنویسید. (۲نمره)

۲۵. دزد پرده‌ی غنچه را باد بام : .....

۲۶. لیک کس را دید جان دستور نیست : .....

۲۷. میان خیمه‌ها در تهجد و نیایش فرو رفتند : .....

۲۸. سهل است چغزی و صعوه‌ای نیز بر روی آب می‌رود : .....

(ث) آرایه‌های ادبی (۲نمره)

۲۹. تمام آرایه‌های بیت «بی عمر زنده‌ام من و این بس عجب مدار / روز فراق را که نهد در شمار عمر» را به دقت شرح دهید.

ب :

الف :

۳۰. درباره‌ی آرایه‌های بیت «به غنچه گوی که از روی خویش پرده فکن / که مرغ دل ز فراق رخت پریشان شد» توضیح دهید.

(ج) تاریخ ادبیات و درآمد دروس (هر مورد ۰.۲۵)

* نام نویسنده‌ی هر اثر را در مقابل آن بنویسید.

۳۱. شرح احوال و آثار رودکی : .....

۳۲. کشف‌المحجوب : .....

۳۳. بدایع الوقایع:.....

۳۴. الحیاء: .....

✳ پاسخ دهید:

۳۵. شروع شعر عاشقانه را باید قرن ..... دانست و رشد و باروری آن را در تفزلات زیبای ..... و

..... و رابعه بنت کعب، جستجو کرد. در قرن پنجم، تنزل در شعر ..... کمال می‌یابد.

(ج) شعر حفظی (نمره)

۳۶. همه ..... تو بدانی همه ..... تو بیوشی

همه ..... تو بکاهی / همه ..... تو فزایی

۳۷. تا کی می صبح و شکر خواب بامداد؟ / .....

۳۸. ..... / من خویشتن اسیر کمند نظر شدم